

ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВО

ПРАКТИЧНИЙ ПОСІБНИК

СТАНОМ НА 14 БЕРЕЗНЯ 2017 РОКУ

Київ
«Центр учбової літератури»
2017

УДК 340.130.53:35.072.22(477)
ББК 67.400.1+66.3(4Укр)
3-33

Упорядник:

Петков Сергій Валерійович, доктор юридичних наук, професор, заступник директора з навчальної роботи Інституту права та післядипломної освіти Міністерства юстиції України;

Боднарчук Олег Григорович, кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри господарського права та процесу Національного університету державної податкової служби України;

Рамазанов Ігор Шамільович, експерт «Школи виборчого менеджменту та технологій»;

Соболь Євген Юрійович, доктор юридичних наук, доцент, завідувач кафедри правознавства Кіровоградського державного педагогічного університету ім. В. Винниченка.

3-33 **Запобігання корупції. Законодавство.** [текст] практичний посібник. – К. : «Центр учбової літератури», 2017. – 392с.

ISBN 978-611-01-0735-8

Посібник розрахований на осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування та прирівняних до них осіб, які є суб'єктами, на яких поширюється дія Закону України «Про запобігання корупції», на уповноважених осіб, відповідальних за реалізацію антикорупційних програм, а також на суддів, прокурорів, слідчих, детективів та адвокатів.

УДК 340.130.53:35.072.22(477)
ББК 67.400.1+66.3(4Укр)

ISBN 978-611-01-0735-8

© Центр учбової літератури, 2016.

ВСТУП

«Носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ, який здійснює владу безпосередньо, через органи державної влади й органи місцевого самоврядування»

Стаття 5 Конституції України

Наразі ні для кого не є таємницею, що корупційними зв'язками в Україні просякнуті всі сфери суспільно-економічного життя. Але ніхто не хоче називати справжні причини такого стану і говорити яким чином можна вийти з такої ситуації. Звісно, простіше посилатись на недосконалість Конституції і на особливості українського менталітету.

Насправді і Конституція України цілком відповідає вимогам до основного закону країни і менталітет українців ні чим не відрізняється від інших європейських народів.

Тоді чому коли багатоголовій гідрі, яка висмоктує енергію життя з держави відрубують одну голову, на її місці виростає дві інші? Чому, коли затримують одного високопосадовця на хабарах та кришуванні, замість нього у владних кабінетах з'являється декілька інших корупціонерів?

Корупційна гідра це світове явище. І, звісно, Україна не є виключенням. На теренах нашої держави вона з'явилась з першого дня її існування. Монстр корупції існував в СРСР і його серцем була комуністична партія, яка за допомогою корупційних родинно-партійно-кланових зв'язків тримала під своєю владою величезну імперію. Як ми пам'ятаємо, наприкінці 80-х, завдяки розвитку кооперативного руху - альтернативи плановій економіці, в союзних республіках стали акумулюватись ресурси, гроші та влада. І паралельно з бізнесом стали посилюватись і місцеві еліти.

Бунт місцевих еліт став причиною розвалу СРСР. Але слабкі державні устої нових країн створили умови для того щоб кримінальні структури розпочали жорстоку боротьбу за сфери впливу.

Злочинний світ здавна ставив собі на меті отримати як можна більше впливу на економіку. Для цього злочинцям необхідно було контролювати владу. В той же час для створення протизваги партіям, рухам, неконтрольованим злочинним угрупованням, тощо спеціальні підрозділи різних правоохоронних структур вступали в договірні відносини з організованими злочинними об'єднаннями. Цим питанням присвячені праці кримінологів України та світу.

Отже злочинний світ для впливу на політику та економіку завжди прагнув до тісної співпраці з посадовими особами органів державної влади. З цією метою використовували та використовують підкуп, шантаж, залякування.

Куплених посадовців вживляли на різні посади в різні органи: міліцію, санепідеміологічну службу, прокуратуру, тощо. Там вони, як агенти впливу працюють на злочинні синдикати.

Гроші отримані злочинним шляхом стали основою для створення юридичних осіб приватизації, викупу підприємств, банків, фірм. Колишні малиново-піджачні рекетири та спортивно-костюмні гопніки вділи краватки та перетворились у бізнесменів та депутатів.

Частина коштів угруповань пішла на "виращування" підконтрольних синдикатам або сім'ям чи олігархам посадових осіб органів державної влади. Молоді випускники шкіл, що ніколи "не притягались" і не мали негативних характеристик, але мали родинні, дружні зв'язки, гарних хресних... поступали на правильні факультети та гарно навчались. А після навчання робили "стрімку" кар'єру. Більше того вони навіть не порушували закон. А навіщо? Їх завжди підтримувала родина.

Нині ті чиновники, які навчались, і не завжди за хабарі, у 90-х – 2000-х роках вже обіймають серйозні посади на рівні областей і навіть столиці. Це ціла система корупційних зв'язків: родичі, куми, однопартійці, однокурсники ... І все б нічого, якби це було на користь державі, на користь її громадянам. Але як показує світовий досвід корумповані країни приречені на злидні.

Сьогодні, навіть якщо прибрати одного посадовця від якого немає жодної користі, його місце готові посісти п'ятеро молодих корупціонерів.

Під час Революції гідності нові політики оголосили люстрацію злочинній владі. Люди, що повстали за свої права очікували звільнення крадіїв із затишних кабінетів, повернення вкраденого майна державі.

Але натомість отримали лише нові корупційні схеми на тлі безсилля правоохоронних органів та нові скандали з затриманням молодих хабарників, що скоріше схожі з розборками між кланами злочинців. І на додачу - повну неспроможність судової гілки влади виносити правосудні рішення.

Громадські організації, які в цивілізованих країнах є потужним впливом громади на владу, в наших умовах стали або ще одним ланцюгом в корупційних схемах, або перетворились на нові угруповання. Активні члени таких угруповань, ніде офіційно не працюючи, за підтримки бізнес-груп розпочали свій шлях в політиці та у владних структурах.

Молоді талановиті "лідери" звісно не підуть на рядові низькооплачувані посади в органах державної влади. Завдання "штовхачів" в іншому. Своїх ставлеників вони прагнуть поставити якнайвище, щоб через них реалізувати свої бізнес інтереси.

Ось це і є причини всеохоплюючої корупції в Україні.

Що ж робити для того щоб вийти з такої ситуації?

Справжній поділ влади на три гілки та доступ громадян до правосуддя – відповідь на це питання. Насправді і просто і складно.

Кожна гілка влади повинна обиратись. Вибори президента громадянами та вибори депутатів всіх рівнів вже реалізуються в країні. А ми пам'ятаємо, що трохи більше ніж 20 років керівників республік та областей, керівників установ, організацій і відомств призначала партія.

Та в пам'яті громадян залишилися вибори судів. Отже суддів слід вибирати. Громада повинна вибирати тих хто буде чинити правосуддя. Звісно з числа претендентів з юридичною освітою, високим рівнем підготовки, тощо. Вся повнота влади, в тому числі і судової, має бути в руках народу. Громадяни повинні мати вплив на суддів. Судді повинні служити суспільству, а не інтересам вузького кола осіб.

І ще один крок – вибори керівників органів державної влади. Враховуючи обсяг відповідальності, яка покладається на прокурорів районів та областей, начальників районних та обласних відділків та управлінь Національної поліції вони повинні також обиратись громадянами. Звісно з числа правоохоронців, що мають високі показники в роботі, пройшли тестування, службову перевірку, перевірку на поліграфі, тощо. Так само мають обиратись керівники в сфері медицини, освіти, соціальних служб, контрольно-ревізійних органів тощо.

Таким чином, вибори представників всіх гілок влади на всіх рівнях – запорука подолання багатоголової гідри корупції в нашій країні.

Сергій Петков

доктор юридичних наук, професор

ВВЕДЕННЯ

---

14 жовтня 2014 року Верховна Рада України прийняла Закон України №1700-VII «Про запобігання корупції», який визначає правові та організаційні засади функціонування системи запобігання корупції в Україні, зміст та порядок застосування превентивних антикорупційних механізмів, правила щодо усунення наслідків корупційних правопорушень.

Закон №1700-VII набрав чинності з дня, наступного за днем його опублікування, а саме 26 жовтня 2014 року і був введений в дію через шість місяців з дня набрання ним чинності, а саме 26 квітня 2015 року.

Відповідно до статті 4 Закону №1700-VII центральним органом виконавчої влади зі спеціальним статусом, який забезпечує формування та реалізує державну антикорупційну політику, є Національне агентство з питань запобігання корупції.

Національне агентство з питань запобігання корупції своїм рішенням №2 від 10 червня 2016 року визначило 01 вересня 2016 року початком діяльності Національного агентства з питань запобігання корупції.

З набранням чинності Законом №1700-VII втратив чинність Закон України №3206-VI від 07 квітня 2011 року «Про засади запобігання і протидії корупції», крім положень щодо фінансового контролю, які втратили чинність з початком роботи системи подання та оприлюднення відповідно до Закону №1700-VII декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

Національне агентство з питань запобігання корупції 10 червня 2016 року прийняло рішення №2 «Про початок роботи системи подання та оприлюднення декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування».

Згідно Закону України №1022-VIII від 15 березня 2016 року «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей подання службовими особами декларацій про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру у 2016 році» у 2016 році службові особи, які на день початку роботи зазначеної системи займають згідно зі статтею 50 Закону №1700-VII відповідальне та особливо відповідальне становище, зобов'язані подати щорічні декларації за минулий рік у порядку, встановленому Законом №1700-VII, протягом 60 календарних днів після початку роботи системи.

Відповідно до частини першої статті 3 цього Закону №1700-VII суб'єктами, на яких поширюються дія цього Закону, є:

1) особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування:

а) Президент України, Голова Верховної Ради України, його Перший заступник та заступник, Прем'єр-міністр України, Перший віце-прем'єр-міністр України, віце-прем'єр-міністри України, міністри, інші керівники центральних органів виконавчої влади, які не входять до складу Кабінету Міністрів України, та їх заступники, Голова Служби безпеки України, Генеральний прокурор України, Голова Національного банку України, Голова та інші члени Рахункової палати, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, Голова Верховної Ради Автономної Республіки Крим, Голова Ради міністрів Автономної Республіки Крим;

б) народні депутати України, депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутати місцевих рад, сільські, селищні, міські голови;

в) державні службовці, посадові особи місцевого самоврядування;

г) військові посадові особи Збройних Сил України, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України та інших утворених відповідно до законів військових формувань, крім військовослужбовців строкової військової служби;

г) судді Конституційного Суду України, інші професійні судді, члени, дисциплінарні інспектори Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, службові особи секретаріату цієї Комісії, Голова, заступник Голови, секретарі секцій Вищої ради юстиції, а також інші члени Вищої ради юстиції, народні засідателі і присяжні (під час виконання ними цих функцій);

д) особи рядового і начальницького складу державної кримінально-виконавчої служби, податкової міліції, особи начальницького складу органів та підрозділів цивільного захисту, Державного бюро розслідувань, Національного антикорупційного бюро України;

е) посадові та службові особи органів прокуратури, Служби безпеки України, Державного бюро розслідувань, Національного антикорупційного бюро України, дипломатичної служби, державної лісової охорони, державної охорони природно-заповідного фонду, центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної податкової політики та державної політики у сфері державної митної справи;

є) члени Національного агентства з питань запобігання корупції;

ж) члени Центральної виборчої комісії;

з) поліцейські;

и) посадові та службові особи інших державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим;

2) особи, які для цілей Закону №1700-VII прирівнюються до осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування:

а) посадові особи юридичних осіб публічного права, які не зазначені у пункті 1 частини першої статті 3 Закону №1700-VII;

б) особи, які не є державними службовцями, посадовими особами місцевого самоврядування, але надають публічні послуги (аудитори, нотаріуси, оцінювачі, а також експерти, арбітражні керуючі, незалежні посередники, члени трудового арбітражу, третейські судді під час виконання ними цих функцій, інші особи, визначені законом);

3) особи, які постійно або тимчасово обіймають посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків, або спеціально уповноважені на виконання таких обов'язків у юридичних особах приватного права незалежно від організаційно-правової форми, а також інші особи, які не є службовими особами та які виконують роботу або надають послуги відповідно до договору з підприємством, установою, організацією, — у випадках, передбачених Законом №1700-VII.

Корупція — це використання особою, зазначеною у частині першій статті 3 Закону №1700-VII наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, зазначеній у частині першій статті 3 Закону №1700-VII, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей.

За вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень особи, зазначені в частині першій статті 3 Закону №1700-VII, притягаються до кримінальної, адміністративної, цивільно-правової та дисциплінарної відповідальності у встановленому законом порядку.

Корупційне правопорушення представляє собою діяння, що містить ознаки корупції, вчинене особою, зазначеною у частині першій статті 3 Закону №1700-VII, за яке законом встановлено кримінальну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність.

Згідно примітки до статті 45 Кримінального кодексу України корупційними злочинами вважаються злочини, передбачені статтями 191, 262, 308, 312, 313, 320, 357, 410, у випадку їх вчинення шляхом зловживання службовим становищем, а також злочини, передбачені статтями 210, 354, 364, 364⁻¹, 365⁻², 368-369⁻² КК України.

Стаття 191. Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем

1. Привласнення чи розтрата чужого майна, яке було ввірене особі чи перебувало в її віданні, - карається штрафом до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до двох років, або обмеженням волі на строк до чотирьох років, або позбавленням волі на строк до чотирьох років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років або без такого.

2. Привласнення, розтрата або заволодіння чужим майном шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем -

карається обмеженням волі на строк до п'яти років або позбавленням волі на той самий строк, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

3. Дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, вчинені повторно або за попередньою змовою групою осіб, -

караються обмеженням волі на строк від трьох до п'яти років або позбавленням волі на строк від трьох до восьми років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

4. Дії, передбачені частинами першою, другою або третьою цієї статті, якщо вони вчинені у великих розмірах, -

караються позбавленням волі на строк від п'яти до восьми років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

5. Дії, передбачені частинами першою, другою, третьою або четвертою цієї статті, якщо вони вчинені в особливо великих розмірах або організованою групою, -

караються позбавленням волі на строк від семи до дванадцяти років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років та з конфіскацією майна.

Стаття 210. Нецільове використання бюджетних коштів, здійснення видатків бюджету чи надання кредитів з бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням

1. Нецільове використання бюджетних коштів службовою особою, а так само здійснення видатків бюджету чи надання кредитів з бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням всупереч Бюджетному кодексу України чи закону про Державний бюджет України на відповідний рік, якщо предметом таких дій були бюджетні кошти у великих розмірах, -

караються штрафом від ста до трьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до двох років, або обмеженням волі на строк до трьох років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років або без такого.

2. Ті самі діяння, предметом яких були бюджетні кошти в особливо великих розмірах або вчинені повторно, або за попередньою змовою групою осіб, -

караються обмеженням волі на строк від двох до п'яти років або позбавленням волі на строк від двох до шести років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

Примітка. 1. До бюджетних коштів належать кошти, що включаються до державного бюджету і місцевих бюджетів незалежно від джерела їх формування.

2. Великим розміром бюджетних коштів відповідно до статей 210, 211 цього Кодексу вважається сума, що в тисячу і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

3. Особливо великим розміром бюджетних коштів відповідно до статей 210, 211 цього Кодексу вважається сума, що в три тисячі і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

{Стаття 210 із змінами, внесеними згідно із Законами № 270-VI від 15.04.2008, № 2457-VI від 08.07.2010}

Стаття 262. Викрадення, привласнення, вимагання вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин чи радіоактивних матеріалів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживанням службовим становищем

1. Викрадення, привласнення, вимагання вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів, вибухових речовин, вибухових пристроїв чи радіоактивних матеріалів або заволодіння ними шляхом шахрайства -

караються позбавленням волі на строк від трьох до семи років.

2. Ті самі дії, вчинені повторно або за попередньою змовою групою осіб, а також заволодіння предметами, що перелічені в частині першій цієї статті, шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем -

караються позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років.

3. Дії, передбачені частинами першою чи другою цієї статті, якщо вони вчинені організованою групою, розбій з метою викрадення вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів, вибухових речовин або радіоактивних матеріалів, а також вимагання цих предметів, поєднане з насильством, небезпечним для життя і здоров'я, -

караються позбавленням волі на строк від десяти до п'ятнадцяти років з конфіскацією майна.

Стаття 308. Викрадення, привласнення, вимагання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів чи заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем

1. Викрадення, привласнення, вимагання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів чи заволодіння ними шляхом шахрайства -

караються позбавленням волі на строк від трьох до шести років.

2. Ті самі дії, вчинені повторно або за попередньою змовою групою осіб, або із застосуванням насильства, що не є небезпечним для життя чи здоров'я потерпілого, або з погрозою застосування такого насильства, або особою, яка раніше вчинила один із злочинів, передбачених статтями 306, 307, 310, 311, 312, 314, 317 цього Кодексу, або у великих розмірах, а також заволодіння наркотичними засобами, психотропними речовинами або їх аналогами шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем -

караються позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до трьох років та з конфіскацією майна.

3. Дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, якщо вони вчинені в особливо великих розмірах, або організованою групою, розбій з метою викрадення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, а також вимагання цих засобів чи речовин, поєднане з насильством, небезпечним для життя і здоров'я, -

караються позбавленням волі на строк від семи до дванадцяти років з конфіскацією майна.

Стаття 312. Викрадення, привласнення, вимагання прекурсорів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем

1. Викрадення, привласнення, вимагання прекурсорів або заволодіння ними шляхом шахрайства з метою подальшого збуту, а також їх збут для виробництва або виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів -

караються штрафом до сімдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або арештом на строк до шести місяців, або обмеженням волі на строк до трьох років, або позбавленням волі на той самий строк.

2. Ті самі дії, вчинені повторно або за попередньою змовою групою осіб, або із застосуванням насильства, що не є небезпечним для життя або здоров'я, чи з погрозою застосування такого насильства, або у великих розмірах, а також заволодіння прекурсорами шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем, -

караються позбавленням волі на строк від трьох до семи років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

3. Дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, вчинені організованою групою або в особливо великих розмірах, розбій з метою викрадення прекурсорів, а також їх вимагання, поєднане з насильством, небезпечним для життя і здоров'я, -

караються позбавленням волі на строк від п'яти до дванадцяти років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років та з конфіскацією майна.

{Стаття 312 із змінами, внесеними згідно із Законом № 270-VI від 15.04.2008}

Стаття 313. Викрадення, привласнення, вимагання обладнання, призначеного для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, чи заволодіння ним шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем та інші незаконні дії з таким обладнанням

1. Викрадення, привласнення, вимагання обладнання, призначеного для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, чи заволодіння ним шляхом шахрайства, а та-

кож незаконне виготовлення, придбання, зберігання, передача чи продаж іншим особам такого обладнання -

караються штрафом від п'ятдесяти до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або арештом на строк від трьох до шести місяців, або обмеженням волі на строк до трьох років.

2. Ті самі дії, вчинені повторно або за попередньою змовою групою осіб або особою, яка раніше вчинила один із злочинів, передбачених статтями 306, 312, 314, 315, 317, 318 цього Кодексу, а також заволодіння обладнанням, призначеним для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем - караються позбавленням волі на строк від двох до шести років.

3. Дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, якщо вони вчинені організованою групою або з метою виготовлення особливо небезпечних наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, розбій з метою викрадення обладнання, призначеного для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, а також його вимагання, поєднане з насильством, небезпечним для життя і здоров'я, -

караються позбавленням волі на строк від п'яти до дванадцяти років з конфіскацією майна.

{Стаття 313 із змінами, внесеними згідно із Законом № 270-VI від 15.04.2008}

Стаття 320. Порушення встановлених правил обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів

1. Порушення встановлених правил посіву або вирощування снотворного маку чи конопель, а також порушення правил виробництва, виготовлення, зберігання, обліку, відпуску, розподілу, торгівлі, перевезення, пересилання чи використання наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів, призначених для виробництва чи виготовлення цих засобів чи речовин, - караються штрафом до сімдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або арештом на строк до шести місяців, або обмеженням волі на строк до чотирьох років, або позбавленням волі на строк до трьох років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

2. Ті самі дії, вчинені повторно, або якщо вони спричинили нестачу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів у великих розмірах, або призвели до викрадення, привласнення, вимагання наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або заволодіння ними шляхом шахрайства чи зловживання службовою особою своїм службовим становищем, -

караються штрафом від сімдесяти до ста двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або арештом на строк від трьох до шести місяців, або позбавленням волі на строк від трьох до п'яти років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

{Стаття 320 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3826-VI від 06.10.2011}

Стаття 354. Підкуп працівника підприємства, установи чи організації

1. Пропозиція чи обіцянка працівникові підприємства, установи чи організації, який не є службовою особою, або особі, яка працює на користь підприємства, установи чи організації, надати йому (їй) або третій особі неправомірну вигоду, а так само надання такої вигоди за вчинення чи невчинення працівником будь-яких дій з використанням становища, яке він займає, або особою, яка працює на користь підприємства, установи чи організації, в інтересах того, хто пропонує, обіцяє чи надає таку вигоду, або в інтересах третьої особи -

караються штрафом від ста до двохсот п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадськими роботами на строк до ста годин, або виправними роботами на строк до одного року, або обмеженням волі на строк до двох років, або позбавленням волі на той самий строк.

2. Ті самі дії, вчинені повторно або за попередньою змовою групою осіб, -

караються штрафом від двохсот п'ятдесяти до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадськими роботами на строк від ста до двохсот годин, або виправними роботами на строк до двох років, або обмеженням волі на строк до трьох років, або позбавленням волі на той самий строк.

3. Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання працівником підприємства, установи чи організації, який не є службовою особою, або особою, яка працює на користь підприємства, установи чи організації, неправомірної вигоди, а так само прохання надати таку вигоду для себе чи третьої особи за вчинення чи невчинення будь-яких дій з використанням становища, яке займає працівник на підприємстві, в установі чи організації, або у зв'язку з діяльністю особи на користь підприємства, установи чи організації, в інтересах того, хто пропонує, обіцяє чи надає таку вигоду, або в інтересах третьої особи -

караються штрафом від двохсот п'ятдесяти до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадськими роботами на строк від ста до двохсот годин, або обмеженням волі на строк до двох років, або позбавленням волі на той самий строк.

4. Дії, передбачені частиною третьою цієї статті, вчинені повторно або за попередньою змовою групою осіб чи поєднані з вимаганням неправомірної вигоди, -

караються штрафом від п'ятисот до семисот п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадськими роботами на строк від ста шістдесяти до двохсот сорока годин, або обмеженням волі на строк до трьох років, або позбавленням волі на той самий строк.

5. Особа, яка запропонувала, пообіцяла або надала неправомірну вигоду, звільняється від кримінальної відповідальності за злочини, передбачені статтями 354, 368⁻³, 368⁻⁴, 369, 369⁻² цього Кодексу, якщо після пропозиції, обіцянки чи надання неправомірної вигоди вона — до отримання з інших джерел інформації про цей злочин органом, службова особа якого згідно із законом наділена правом повідомляти про підозру, — добровільно заявила про те, що сталося, такому органу та активно сприяла розкриттю злочину, вчиненого особою, яка одержала неправомірну вигоду або прийняла її пропозицію чи обіцянку. Зазначене звільнення не застосовується у разі, якщо пропозиція, обіцянка чи надання неправомірної вигоди були вчинені по відношенню до осіб, визначених у частині четвертій статті 18 цього Кодексу.

Примітка. 1. Під особою, яка працює на користь підприємства, установи, організації, слід розуміти особу, яка виконує роботу або надає послугу відповідно до договору з таким підприємством, установою, організацією.

2. У цій статті під неправомірною вигодою слід розуміти грошові кошти чи інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, будь-які інші вигоди нематеріального чи негрошового характеру, які пропонують, обіцяють, надають чи одержують без законних на те підстав.

3. Під пропозицією у статтях 354, 368, 368⁻³-370 слід розуміти висловлення працівнику підприємства, установи чи організації, особі, яка надає публічні послуги, або службовій особі наміру про надання неправомірної вигоди, а під обіцянкою — висловлення такого наміру з повідомленням про час, місце, спосіб надання неправомірної вигоди.

4. Повторним у статтях 354, 368, 368⁻³, 368⁻⁴ і 369 цього Кодексу визнається злочин, вчинений особою, яка раніше вчинила будь-який із злочинів, передбачених зазначеними статтями.

5. У статтях 354, 368, 368⁻³ і 368⁻⁴ цього Кодексу під вимаганням неправомірної вигоди слід розуміти вимогу щодо надання неправомірної вигоди з погрозою вчинення дій або бездіяльності з використанням свого становища, наданих повноважень, влади, службового становища стосовно особи, яка надає неправомірну вигоду, або умисне створення умов, за яких особа вимушена надати неправомірну вигоду з метою запобігання шкідливим наслідкам щодо своїх прав і законних інтересів.

{Стаття 354 в редакції Законів № 221-VII від 18.04.2013, № 1261-VII від 13.05.2014; із змінами, внесеними згідно із Законами № 198-VIII від 12.02.2015, № 770-VIII від 10.11.2015}

Стаття 357. Викрадення, привласнення, вимагання документів, штампів, печаток, заволодіння ними шляхом шахрайства чи зловживання службовим становищем або їх пошкодження

1. Викрадення, привласнення, вимагання офіційних документів, штампів чи печаток або заволодіння ними шляхом шахрайства чи зловживання особи своїм службовим становищем, а так само їх умисне знищення, пошкодження чи приховування, а також здійснення таких самих дій відносно приватних документів, що знаходяться на підприємствах, в установах чи організаціях незалежно від форми власності, вчинене з корисливих мотивів або в інших особистих інтересах, -

караються штрафом до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк до трьох років.

2. Ті самі дії, якщо вони спричинили порушення роботи підприємства, установи чи організації або вчинені щодо особливо важливих документів, штампів, печаток, -

караються штрафом до сімдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк до трьох років, або позбавленням волі на той самий строк.

3. Незаконне заволодіння будь-яким способом паспортом або іншим важливим особистим документом -

карається штрафом до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або арештом на строк до трьох місяців, або обмеженням волі на строк до трьох років.

Стаття 364. Зловживання владою або службовим становищем

1. Зловживання владою або службовим становищем, тобто умисне, з метою одержання будь-якої неправомірної вигоди для самої себе чи іншої фізичної або юридичної особи використання службовою особою влади чи службового становища всупереч інтересам служби, якщо воно завдало істотної шкоди охоронюваним законом правам, свободам та інтересам окремих громадян або державним чи громадським інтересам, або інтересам юридичних осіб, -

карається арештом на строк до шести місяців або обмеженням волі на строк до трьох років, або позбавленням волі на той самий строк, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років, із штрафом від двохсот п'ятдесяти до семисот п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

2. Те саме діяння, якщо воно спричинило тяжкі наслідки, -

карається позбавленням волі на строк від трьох до шести років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років, зі штрафом від п'ятисот до однієї тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

{Частина третю статті 364 виключено на підставі Закону № 746-VII від 21.02.2014}

Примітка. 1. Службовими особами у статтях 364, 368, 368⁻², 369 цього Кодексу є особи, які постійно, тимчасово чи за спеціальним повноваженням здійснюють функції представників влади чи місцевого самоврядування, а також обіймають постійно чи тимчасово в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на державних чи комунальних підприємствах, в установах чи організаціях посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій, або виконують такі функції за спеціальним повноваженням, яким особа наділяється повноважним органом державної влади, органом місцевого самоврядування, центральним органом державного управління із спеціальним статусом, повноважним органом чи повноважною особою підприємства, установи, організації, судом або законом.

Для цілей статей 364, 368, 368⁻², 369 цього Кодексу до державних та комунальних підприємств прирівнюються юридичні особи, у статутному фонді яких відповідно державна чи комунальна частка перевищує 50 відсотків або становить величину, що забезпечує державі чи територіальній громаді право вирішального впливу на господарську діяльність такого підприємства.

2. Службовими особами також визнаються посадові особи іноземних держав (особи, які обіймають посади в законодавчому, виконавчому або судовому органі іноземної держави, у тому числі присяжні засідателі, інші особи, які здійснюють функції держави для іноземної держави, зокрема для державного органу або державного підприємства), а також іноземні третейські судді, особи, уповноважені вирішувати цивільні, комерційні або трудові спори в іноземних державах у порядку, альтернативному судовому, посадові особи міжнародних організацій (працівники міжнародної організації чи будь-які інші особи, уповноважені такою організацією діяти від її імені), члени міжнародних парламентських асамблей, учасником яких є Україна, та судді і посадові особи міжнародних судів.

3. Істотною шкодою у статтях 364, 364⁻¹, 365, 365⁻², 367 вважається така шкода, яка в сто і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

4. Тяжкими наслідками у статтях 364-367 вважаються такі наслідки, які у двісті п'ятдесят і більше разів перевищують неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

{Стаття 364 із змінами, внесеними згідно із Законами № 270-VI від 15.04.2008, № 1508-VI від 11.06.2009 — зміни по Закону № 1508-VI втратили чинність на підставі Закону № 2808-VI від 21.12.2010; в редакції Закону № 3207-VI від 07.04.2011; із змінами, внесеними згідно із Законами № 222-VII від 18.04.2013, № 746-VII від 21.02.2014, № 1261-VII від 13.05.2014, № 770-VIII від 10.11.2015}

Стаття 364-1. Зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми

1. Зловживання повноваженнями, тобто умисне, з метою одержання неправомірної вигоди для себе чи інших осіб використання всупереч інтересам юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми службовою особою такої юридичної особи своїх повноважень, якщо це завдало істотної шкоди охоронюваним законом правам або інтересам окремих громадян, або державним чи громадським інтересам, або інтересам юридичних осіб, -

карається штрафом від ста п'ятдесяти до чотирьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або арештом на строк до трьох місяців, або обмеженням волі на строк до двох років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до двох років.

2. Те саме діяння, якщо воно спричинило тяжкі наслідки, -

карається штрафом від чотирьохсот до дев'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або арештом на строк до шести місяців, або позбавленням волі на строк від трьох до шести років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

Примітка. У статтях 364, 364-¹, 365-², 368, 368-³, 368-⁴, 369, 369-² та 370 цього Кодексу під неправомірною вигодою слід розуміти грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, будь-які інші вигоди нематеріального чи негрошового характеру, які пропонують, обіцяють, надають або одержують без законних на те підстав.

{Кодекс доповнено статтею 364-¹ згідно із Законом № 3207-VI від 07.04.2011; із змінами, внесеними згідно із Законами № 4025-VI від 15.11.2011, № 221-VII від 18.04.2013, № 746-VII від 21.02.2014, № 1261-VII від 13.05.2014, № 198-VIII від 12.02.2015, № 770-VIII від 10.11.2015}

Стаття 365-2. Зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги

1. Зловживання своїми повноваженнями аудитором, нотаріусом, оцінювачем, уповноваженою особою або службовою особою Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, іншою особою, яка не є державним службовцем, посадовою особою місцевого самоврядування, але здійснює професійну діяльність, пов'язану з наданням публічних послуг, у тому числі послуг експерта, арбітражного керуючого, незалежного посередника, члена трудового арбітражу, третейського судді (під час виконання цих функцій), з метою отримання неправомірної вигоди для себе чи інших осіб, якщо це завдало істотної шкоди охоронюваним законом правам або інтересам окремих громадян, державним чи громадським інтересам або інтересам юридичних осіб, -

карається обмеженням волі на строк до трьох років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до десяти років.

2. Те саме діяння, вчинене стосовно неповнолітньої чи недієздатної особи, особи похилого віку або повторно, -

карається обмеженням волі на строк до п'яти років або позбавленням волі на строк від трьох до п'яти років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

3. Дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, якщо вони спричинили тяжкі наслідки, -

караються позбавленням волі на строк від п'яти до восьми років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років, з конфіскацією майна або без такої.

{Кодекс доповнено статтею 365-² згідно із Законом № 3207-VI від 07.04.2011; із змінами, внесеними згідно із Законами № 4025-VI від 15.11.2011, № 1261-VII від 13.05.2014, № 629-VIII від 16.07.2015, № 770-VIII від 10.11.2015}

Стаття 368. Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою

1. Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання службовою особою неправомірної вигоди, а так само прохання надати таку вигоду для себе чи третьої особи за вчинення чи невчинення такою службовою особою в інтересах того, хто пропонує, обіцяє чи надає неправомірну вигоду, чи в інтересах третьої особи будь-якої дії з використанням наданої їй влади чи службового становища -

карається штрафом від однієї тисячі до тисячі п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або арештом на строк від трьох до шести місяців, або позбавленням волі на строк від двох до чотирьох років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

2. Діяння, передбачене частиною першою цієї статті, предметом якого була неправомірна вигода у значному розмірі, -

карається позбавленням волі на строк від трьох до шести років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

3. Діяння, передбачене частиною першою або другою цієї статті, предметом якого була неправомірна вигода у великому розмірі або вчинене службовою особою, яка займає відповідальне становище, або за попередньою змовою групою осіб, або повторно, або поєднане з вимаганням неправомірної вигоди, -

карається позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років, з конфіскацією майна.

4. Діяння, передбачене частинами першою, другою або третьою цієї статті, предметом якого була неправомірна вигода в особливо великому розмірі, або вчинене службовою особою, яка займає особливо відповідальне становище, -

карається позбавленням волі на строк від восьми до дванадцяти років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років, з конфіскацією майна.

Примітка. 1. Неправомірною вигодою в значному розмірі вважається вигода, що в сто і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян, у великому розмірі — така, що у двісті і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян, в особливо великому розмірі — така, що у п'ятсот і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

2. Службовими особами, які займають відповідальне становище, у статтях 368, 368-², 369 та 382 цього Кодексу є особи, зазначені у пункті 1 примітки до статті 364 цього Кодексу, посади яких згідно із статтею 6 Закону України «Про державну службу» належать до категорії «Б», судді, прокурори і слідчі, а також інші, крім зазначених у пункті 3 примітки до цієї статті, керівники і заступники керівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх структурних підрозділів та одиниць.

3. Службовими особами, які займають особливо відповідальне становище, у статтях 368, 368-², 369 та 382 цього Кодексу є:

1) Президент України, Прем'єр-міністр України, члени Кабінету Міністрів України, перші заступники та заступники міністрів, члени Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення, Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, Антимонопольного комітету України, Голова Державного комітету телебачення і радіомовлення України, Голова Фонду державного майна України, його перший заступник та заступники, члени Центральної виборчої комісії, народні депутати України, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, Директор Національного антикорупційного бюро України, Генеральний прокурор України, його перший заступник та заступники, Голова Конституційного Суду України, його заступники та судді Конституційного Суду України, Голова Верховного Суду України, його перший заступник, заступники та судді Верховного Суду України, голови вищих спеціалізованих судів, їх заступники та судді вищих спеціалізованих судів, Голова Національного банку України, його перший заступник та заступники, Секретар Ради національної безпеки і оборони України, його перший заступник та заступники, Постійний Представник Президента України в Автономній Республіці Крим, його перший заступник та заступники, радники та помічники Президента України, Голови Верховної Ради України, Прем'єр-міністра України;

2) особи, посади яких згідно із статтею 6 Закону України «Про державну службу» належать до категорії «А»;

3) особи, посади яких згідно із статтею 14 Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» віднесені до першої та другої категорій посад в органах місцевого самоврядування.

{Стаття 368 із змінами, внесеними згідно із Законами № 1508-VI від 11.06.2009, № 2808-VI від 21.12.2010; в редакції Законів № 3207-VI від 07.04.2011, № 221-VII від 18.04.2013; із змінами, внесеними згідно із Законом № 222-VII від 18.04.2013; в редакції Закону № 1261-VII від 13.05.2014; із змінами, внесеними згідно із Законами № 1698-VII від 14.10.2014, № 770-VIII від 10.11.2015, № 889-VIII від 10.12.2015}

{Стаття 368-¹ втратила чинність на підставі Закону № 2808-VI від 21.12.2010}

Стаття 368-2. Незаконне збагачення

1. Набуття особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, у власність активів у значному розмірі, законність підстав набуття яких не підтверджено доказами, а так само передача нею таких активів будь-якій іншій особі -

караються позбавленням волі на строк до двох років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років з конфіскацією майна.

2. Ті самі діяння, вчинені службовою особою, яка займає відповідальне становище, - караються позбавленням волі на строк від двох до п'яти років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років з конфіскацією майна.

3. Діяння, передбачені частиною першою цієї статті, вчинені службовою особою, яка займає особливо відповідальне становище, -

караються позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років з конфіскацією майна.

Примітка. 1. Особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, є особи, зазначені у пункті 1 частини першої статті 3 Закону України «Про запобігання корупції».

2. Під активами у значному розмірі у цій статті розуміються грошові кошти або інше майно, а також доходи від них, якщо їх розмір (вартість) перевищує одну тисячу неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

3. Під передачею активів у цій статті розуміється укладення будь-яких правочинів, на підставі яких виникає право власності або право користування на активи, а також надання іншій особі грошових коштів чи іншого майна для укладення таких правочинів.

{Кодекс доповнено статтею 368-² згідно із Законом № 3207-VI від 07.04.2011; із змінами, внесеними згідно із Законами № 221-VII від 18.04.2013, № 222-VII від 18.04.2013; текст статті 368-² в редакції Законів № 1698-VII від 14.10.2014, № 198-VIII від 12.02.2015; із змінами, внесеними згідно із Законом № 770-VIII від 10.11.2015}

Стаття 368-3. Підкуп службової особи юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми

1. Пропозиція чи обіцянка службовій особі юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми надати їй або третій особі неправомірну вигоду, а так само надання такої вигоди або прохання її надати за вчинення зазначеною службовою особою дій чи її бездіяльність з використанням наданих їй повноважень в інтересах того, хто пропонує, обіцяє чи надає таку вигоду, або в інтересах третьої особи -

караються штрафом від ста п'ятдесяти до чотирьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадськими роботами на строк від ста до двохсот годин, або обмеженням волі на строк до двох років, або позбавленням волі на той самий строк.

2. Ті самі дії, вчинені повторно або за попередньою змовою групою осіб чи організованою групою, -

караються штрафом від трьохсот п'ятдесяти до семисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк до чотирьох років, або позбавленням волі на той самий строк.

3. Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми неправомірної вигоди для себе чи третьої особи за вчинення дій або бездіяльність з використанням наданих їй повноважень в інтересах того, хто пропонує, обіцяє чи надає таку вигоду, або в інтересах третьої особи -

караються штрафом від п'ятисот до семисот п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до двох років, або арештом на строк до шести місяців, або обмеженням волі на строк до трьох років, або позбавленням волі на той самий строк, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до двох років.

4. Дії, передбачені частиною третьою цієї статті, вчинені повторно або за попередньою змовою групою осіб чи поєднані з вимаганням неправомірної вигоди, -

караються позбавленням волі на строк від трьох до семи років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років, з конфіскацією майна.

{Частина п'яту статті 368-³ виключено на підставі Закону № 198-VIII від 12.02.2015}

{Примітку до статті 368-³ виключено на підставі Закону № 198-VIII від 12.02.2015}

{Кодекс доповнено статтею 368-³ згідно із Законом № 3207-VI від 07.04.2011; із змінами, внесеними згідно із Законами № 4025-VI від 15.11.2011, № 221-VII від 18.04.2013; в редакції Закону № 1261-VII від 13.05.2014; із змінами, внесеними згідно із Законом № 770-VIII від 10.11.2015}

Стаття 368-4. Підкуп особи, яка надає публічні послуги

1. Пропозиція чи обіцянка аудитору, нотаріусу, оцінювачу, іншій особі, яка не є державним службовцем, посадовою особою місцевого самоврядування, але провадить професійну діяльність, пов'язану з наданням публічних послуг, у тому числі послуг експерта, арбітражного керуючого, незалежного посередника, члена трудового арбітражу, третейського судді (під час виконання цих функцій), надати йому/їй або третій особі неправомірну вигоду, а так само надання такої вигоди або прохання її надати за вчинення особою, яка надає публічні послуги, дій або її бездіяльність з використанням наданих їй повноважень в інтересах того, хто пропонує, обіцяє чи надає таку вигоду, або в інтересах третьої особи -

караються штрафом від ста п'ятдесяти до чотирьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадськими роботами на строк від ста до двохсот годин, або обмеженням волі на строк до двох років, або позбавленням волі на той самий строк.

2. Ті самі дії, вчинені повторно або за попередньою змовою групою осіб чи організованою групою, - караються штрафом від трьохсот п'ятдесяти до семисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк до чотирьох років, або позбавленням волі на той самий строк.

3. Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання аудитором, нотаріусом, експертом, оцінювачем, третейським суддею або іншою особою, яка провадить професійну діяльність, пов'язану з наданням публічних послуг, а також незалежним посередником чи арбітром під час розгляду колективних трудових спорів неправомірної вигоди для себе чи третьої особи за вчинення дій або бездіяльність з використанням наданих їй повноважень в інтересах того, хто пропонує, обіцяє чи надає таку вигоду, або в інтересах третьої особи -

караються штрафом від семисот п'ятдесяти до однієї тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк від одного до двох років, або арештом на строк до шести місяців, або обмеженням волі на строк від двох до п'яти років, або позбавленням волі на той самий строк, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

4. Дії, передбачені частиною третьою цієї статті, вчинені повторно або за попередньою змовою групою осіб чи поєднані з вимаганням неправомірної вигоди, -

караються позбавленням волі на строк від чотирьох до восьми років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років, з конфіскацією майна.

{Частина п'яту статті 368-⁴ виключено на підставі Закону № 198-VIII від 12.02.2015}

{Кодекс доповнено статтею 368-⁴ згідно із Законом № 3207-VI від 07.04.2011; із змінами, внесеними згідно із Законами № 4025-VI від 15.11.2011, № 221-VII від 18.04.2013; в редакції Закону № 1261-VII від 13.05.2014; із змінами, внесеними згідно із Законом № 770-VIII від 10.11.2015}

Стаття 369. Пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди службовій особі

1. Пропозиція чи обіцянка службовій особі надати їй або третій особі неправомірну вигоду, а так само надання такої вигоди за вчинення чи невчинення службовою особою в інтересах того, хто пропонує, обіцяє чи надає таку вигоду, чи в інтересах третьої особи будь-якої дії з використанням наданої їй влади чи службового становища -

караються штрафом від п'ятисот до семисот п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк від двох до чотирьох років, або позбавленням волі на той самий строк.

2. Діяння, передбачені частиною першою цієї статті, вчинені повторно, -

караються позбавленням волі на строк від трьох до шести років із штрафом від п'ятисот до однієї тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, з конфіскацією майна або без такої.

3. Діяння, передбачені частиною першою або другою цієї статті, якщо неправомірна вигода надавалася службовій особі, яка займає відповідальне становище, або вчинені за попередньою змовою групою осіб, -

караються позбавленням волі на строк від чотирьох до восьми років з конфіскацією майна або без такої.

4. Діяння, передбачені частиною першою, другою або третьою цієї статті, якщо неправомірна вигода надавалася службовій особі, яка займає особливо відповідальне становище, або вчинені організованою групою осіб чи її учасником, -

караються позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років з конфіскацією майна або без такої.

*{Частина п'яту статті 369 виключено на підставі Закону № 198-VIII від 12.02.2015}
{Стаття 369 із змінами, внесеними згідно з Законом № 1508-VI від 11.06.2009 — зміни втратили чинність на підставі Закону № 2808-VI від 21.12.2010; в редакції Закону № 3207-VI від 07.04.2011; із змінами, внесеними згідно із Законом № 4652-VI від 13.04.2012; в редакції Закону № 221-VII від 18.04.2013; із змінами, внесеними згідно із Законом № 222-VII від 18.04.2013; в редакції Закону № 1261-VII від 13.05.2014; із змінами, внесеними згідно із Законом № 770-VIII від 10.11.2015}*

{Стаття 369-1 втратила чинність на підставі Закону № 2808-VI від 21.12.2010}

Стаття 369-2. Зловживання впливом

1. Пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди особі, яка пропонує чи обіцяє (погоджується) за таку вигоду або за надання такої вигоди третій особі вплинути на прийняття рішення особою, уповноваженою на виконання функцій держави, -

караються штрафом від двохсот до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк від двох до п'яти років, або позбавленням волі на строк до двох років.

2. Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди для себе чи третьої особи за вплив на прийняття рішення особою, уповноваженою на виконання функцій держави, або пропозиція чи обіцянка здійснити вплив за надання такої вигоди -

караються штрафом від семисот п'ятдесяти до однієї тисячі п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавленням волі на строк від двох до п'яти років.

3. Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди для себе чи третьої особи за вплив на прийняття рішення особою, уповноваженою на виконання функцій держави, поєднане з вимаганням такої вигоди, -

караються позбавленням волі на строк від трьох до восьми років з конфіскацією майна.

Примітка. Особами, уповноваженими на виконання функцій держави, є особи, визначені в пунктах 1-3 частини першої статті 4 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції».

{Кодекс доповнено статтею 369-2 згідно із Законом № 3207-VI від 07.04.2011; із змінами, внесеними згідно із Законами № 221-VII від 18.04.2013, № 222-VII від 18.04.2013, № 1261-VII від 13.05.2014, № 770-VIII від 10.11.2015}

Стаття 410. Викрадення, привласнення, вимагання військовослужбовцем зброї, бойових припасів, вибухових або інших бойових речовин, засобів пересування, військової та спеціальної техніки чи іншого військового майна, а також заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем

1. Викрадення, привласнення, вимагання військовослужбовцем зброї, бойових припасів, вибухових або інших бойових речовин, засобів пересування, військової та спеціальної техніки чи іншого військового майна або заволодіння ними шляхом шахрайства -

караються позбавленням волі на строк від трьох до восьми років.

2. Ті самі дії, вчинені військовою службовою особою із зловживанням службовим становищем, або повторно, або за попередньою змовою групою осіб, або такі, що заподіяли істотну шкоду, - караються позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років.

3. Дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, якщо вони вчинені в умовах особливого періоду, крім воєнного стану, -

караються позбавленням волі на строк від п'яти до дванадцяти років.

4. Дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, якщо вони вчинені в умовах воєнного стану або в бойовій обстановці, розбій з метою заволодіння зброєю, бойовими припасами, вибуховими чи іншими бойовими речовинами, засобами пересування, військовою та спеціальною технікою, а також вимагання цих предметів, поєднане з насильством, небезпечним для життя і здоров'я потерпілого, -

караються позбавленням волі на строк від десяти до п'ятнадцяти років.

{Стаття 410 в редакції Закону № 194-VIII від 12.02.2015}

Протидію кримінальним корупційним правопорушенням, які вчинені вищими посадовими особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та становлять загрозу національній безпеці, здійснює Національне антикорупційне бюро України, яке є державним правоохоронним органом, на який покладається попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття корупційних правопорушень, віднесених до його підслідності, а також запобігання вчиненню нових.

Відповідно до частини 5 статті 216 Кримінального процесуального кодексу України детективи Національного антикорупційного бюро України здійснюють досудове розслідування злочинів, передбачених статтями 191, 206-², 209, 210, 211, 354 (стосовно працівників юридичних осіб публічного права), 364, 366-¹, 368, 368-², 369, 369-², 410 Кримінального кодексу України, якщо наявна хоча б одна з таких умов:

1) злочин вчинено:

— Президентом України, повноваження якого припинено, народним депутатом України, Прем'єр-міністром України, членом Кабінету Міністрів України, першим заступником та заступником міністра, членом Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення, Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, Антимонопольного комітету України, Головою Державного комітету телебачення і радіомовлення України, Головою Фонду державного майна України, його першим заступником та заступником, членом Центральної виборчої комісії, Головою Національного банку України, його першим заступником та заступником, членом Ради Національного банку України, Секретарем Ради національної безпеки і оборони України, його першим заступником та заступником, Постійним Представником Президента України в Автономній Республіці Крим, його першим заступником та заступником, радником або помічником Президента України, Голови Верховної Ради України, Прем'єр-міністра України;

— державним службовцем, посада якого належить до категорії «А»;

— депутатом Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутатом обласної ради, міської ради міст Києва та Севастополя, посадовою особою місцевого самоврядування, посаду якої віднесено до першої та другої категорій посад;

— суддею Конституційного Суду України, суддею суду загальної юрисдикції, народним засідателем або присяжним (під час виконання ними цих функцій), Головою, членами, дисциплінарними інспекторами Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Головою, заступником Голови, секретарем секції Вищої ради юстиції, іншим членом Вищої ради юстиції;

— прокурорами органів прокуратури, зазначеними у пунктах 1-4, 5-11 частини першої статті 15 Закону України №1697-VII від 14 жовтня 2014 року «Про прокуратуру»;

— особою вищого начальницького складу державної кримінально-виконавчої служби, органів та підрозділів цивільного захисту, вищого складу Національної поліції, посадовою особою митної служби, якій присвоєно спеціальне звання державного радника податкової та митної справи III рангу і вище, посадовою особою органів державної податкової служби, якій присвоєно спеціальне звання державного радника податкової та митної справи III рангу і вище;

— військовослужбовцем вищого офіцерського складу Збройних Сил України, Служби безпеки України, Державної прикордонної служби України, Державної спеціальної служби транспорту, Національної гвардії України та інших військових формувань, утворених відповідно до законів України;

— керівником суб'єкта великого підприємства, у статутному капіталі якого частка державної або комунальної власності перевищує 50 відсотків;

2) розмір предмета злочину або завданої ним шкоди в п'ятсот і більше разів перевищує розмір мінімальної заробітної плати, встановленої законом на час вчинення злочину (якщо злочин вчинено службовою особою державного органу, правоохоронного органу, військового формування, органу місцевого самоврядування, суб'єкта господарювання, у статутному капіталі якого частка державної або комунальної власності перевищує 50 відсотків);

3) злочин, передбачений статтею 369, частиною першою статті 369-2 Кримінального кодексу України, вчинено щодо службової особи, визначеної у частині четвертій статті 18 Кримінального кодексу України або у пункті 1 частини п'ятої статті 216 КПК України.

Прокурор, який здійснює нагляд за досудовими розслідуваннями, які проводяться детективами Національного антикорупційного бюро України, своєю постановою може віднести кримінальне провадження у злочинах, передбачених абзацом першим частини п'ятої статті 216 КПК України, до підслідності детективів Національного антикорупційного бюро України, якщо відповідним злочинним було заподіяно або могло бути заподіяно тяжкі наслідки охоронюваним законом свободам та інтересам фізичної або юридичної особи, а також державним чи суспільним інтересам. Під тяжкими наслідками слід розуміти заподіяння шкоди життєво важливим інтересам суспільства та держави, зокрема державному суверенітету, територіальній цілісності України, реалізації конституційних прав, свобод і обов'язків трьох і більше осіб.

Детективи Національного антикорупційного бюро України з метою попередження, виявлення, припинення та розкриття злочинів, які віднесені цією статтею до його підслідності, за рішенням Директора Національного антикорупційного бюро України та за погодженням із прокурором Спеціалізованої антикорупційної прокуратури можуть також розслідувати злочини, які віднесені до підслідності слідчих інших органів.

У разі встановлення підрозділом внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України злочинів, передбачених статтями 354, 364-370 Кримінального кодексу України, які були вчинені службовою особою Національного антикорупційного бюро України (крім Директора Національного антикорупційного бюро України, його першого заступника та заступника), такі злочини розслідуються детективами зазначеного підрозділу.

Правопорушення, пов'язане з корупцією представляє собою діяння, що не містить ознак корупції, але порушує встановлені Законом №1700-VII вимоги, заборони та обмеження, вчинене особою, зазначеною у частині першій статті 3 цього Закону №1700-VII, за яке законом встановлено кримінальну, адміністративну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність.

Главою 13-А Кодексу України про адміністративні правопорушення визначені адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією, а саме:

Стаття 172-4. Порушення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності

Порушення особою встановлених законом обмежень щодо зайняття іншою оплачуваною діяльністю (крім викладацької, наукової та творчої діяльності, медичної та суддівської практики, інструкторської практики із спорту) або підприємницькою діяльністю -

тягне за собою накладення штрафу від трьохсот до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією отриманого доходу від підприємницької діяльності чи винагороди від роботи за сумісництвом.

Порушення особою встановлених законом обмежень щодо входження до складу правління, інших виконавчих чи контрольних органів, чи наглядової ради підприємства або організації, що має на меті одержання прибутку (крім випадків, коли особа здійснює функції з управління акціями (частками, паями), що належать державі чи територіальній громаді, та представляє інтереси держави чи територіальній громаді в раді (спостережній раді), ревізійній комісії господарської організації), -

тягне за собою накладення штрафу від трьохсот до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією отриманого доходу від такої діяльності.

Дії, передбачені частиною першою або другою, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за такі ж порушення, -

тягнуть за собою накладення штрафу від п'ятисот до восьмисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією отриманого доходу чи винагороди та з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю строком на один рік.

Примітка. Суб'єктом правопорушень у цій статті є особи, зазначені у пункті 1 частини першої статті 3 Закону України «Про запобігання корупції», за винятком депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутатів місцевих рад (крім тих, які здійснюють свої повноваження у відповідній раді на постійній основі), членів Вищої ради юстиції (крім тих, які працюють у Вищій раді юстиції на постійній основі), народних засідателів і присяжних.

{Стаття 172-4 в редакції Закону № 1700-VII від 14.10.2014}

Стаття 172-5. Порушення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків

Порушення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків -

тягне за собою накладення штрафу від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією такого подарунка.

Та сама дія, вчинена особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за порушення, передбачене частиною першою цієї статті, -

тягне за собою накладення штрафу від двохсот до чотирьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією такого дарунка (пожертви) та з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю строком на один рік.

Примітка. Суб'єктом правопорушень у цій статті є особи, зазначені у пунктах 1, 2 частини першої статті 3 Закону України «Про запобігання корупції».

{Стаття 172-5 в редакції Закону № 1700-VII від 14.10.2014}

Стаття 172-6. Порушення вимог фінансового контролю

Несвоєчасне подання без поважних причин декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, -

тягне за собою накладення штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Неповідомлення або несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунка в установі банку-нерезидента або про суттєві зміни у майновому стані -

тягне за собою накладення штрафу від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Дії, передбачені частиною першою або другою, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за такі ж порушення, -

тягнуть за собою накладення штрафу від ста до трьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією доходу чи винагороди та з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю строком на один рік.

Подання завідомо недостовірних відомостей у декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, -

тягне за собою накладення штрафу від однієї тисячі до двох тисяч п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Примітка. Суб'єктом правопорушень у цій статті є особи, які відповідно до частин першої та другої статті 45 Закону України «Про запобігання корупції» зобов'язані подавати декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

Відповідальність за цією статтею за подання завідомо недостовірних відомостей у декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, стосовно майна або іншого об'єкта декларування, що має вартість, настає у випадку, якщо такі відомості відрізняються від достовірних на суму від 100 до 250 мінімальних заробітних плат.

{Стаття 172-6 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1261-VII від 13.05.2014; в редакції Закону № 1700-VII від 14.10.2014; із змінами, внесеними згідно із Законом № 1022-VIII від 15.03.2016}

Стаття 172-7. Порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів

Неповідомлення особою у встановлених законом випадках та порядку про наявність у неї реального конфлікту інтересів -

тягне за собою накладення штрафу від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Вчинення дій чи прийняття рішень в умовах реального конфлікту інтересів -

тягнуть за собою накладення штрафу від двохсот до чотирьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Дії, передбачені частиною першою або другою, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за такі ж порушення, -

тягнуть за собою накладення штрафу від чотирьохсот до восьмисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю строком на один рік.

Примітка.

1. Суб'єктом правопорушень у цій статті є особи, зазначені у пунктах 1, 2 частини першої статті 3 Закону України «Про запобігання корупції».

2. У цій статті під реальним конфліктом інтересів слід розуміти суперечність між приватним інтересом особи та її службовими чи представницькими повноваженнями, що впливає на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання вказаних повноважень.

{Стаття 172-7 в редакції Закону № 1700-VII від 14.10.2014}

Стаття 172-8. Незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових повноважень

Незаконне розголошення або використання в інший спосіб особою у своїх інтересах інформації, яка стала їй відома у зв'язку з виконанням службових повноважень, -

тягне за собою накладення штрафу від ста до ста п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Примітка. Суб'єктом правопорушень у цій статті є особи, зазначені у пункті 1 частини першої статті 3 Закону України «Про запобігання корупції», а також особи, зазначені в частині другій статті 17 Закону України «Про запобігання впливу корупційних правопорушень на результати офіційних спортивних змагань».

{Стаття 172-8 в редакції Закону № 1700-VII від 14.10.2014; із змінами, внесеними згідно із Законом № 743-VIII від 03.11.2015}

Стаття 172-9. Невжиття заходів щодо протидії корупції

Невжиття передбачених законом заходів посадовою чи службовою особою органу державної влади, посадовою особою місцевого самоврядування, юридичної особи, їх структурних підрозділів у разі виявлення корупційного правопорушення -

тягне за собою накладення штрафу від ста двадцяти п'яти до двохсот п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Та сама дія, вчинена повторно протягом року після застосування заходів адміністративного стягнення, -

тягне за собою накладення штрафу від двохсот п'ятдесяти до чотирьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Примітка. Суб'єктом правопорушень у цій статті є також особи, зазначені в частині третій статті 17 Закону України «Про запобігання впливу корупційних правопорушень на результати офіційних спортивних змагань».

{Стаття 172-9 із змінами, внесеними згідно із Законами № 1700-VII від 14.10.2014, № 743-VIII від 03.11.2015}

Стаття 172-9-1. Порухення заборони розміщення ставок на спорт, пов'язаних з маніпулюванням офіційним спортивним змаганням

Порухення заборони розміщення ставок на спорт заінтересованими сторонами офіційного спортивного змагання, в якому вони беруть участь, з одержанням за це неправомірної вигоди в розмірі, що не перевищує двадцяти мінімальних заробітних плат, -

тягне за собою накладення штрафу від двохсот до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією грошей, одержаних внаслідок адміністративного правопорушення.

Та сама дія, вчинена особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за порушення, передбачене частиною першою цієї статті, -

тягне за собою накладення штрафу від п'ятисот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією грошей, одержаних внаслідок адміністративного правопорушення, з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю строком на один рік.

Примітка. Суб'єктом правопорушень у цій статті є особи, зазначені в частині другій статті 17 Закону України «Про запобігання впливу корупційних правопорушень на результати офіційних спортивних змагань».

{Главу 13-А доповнено статтею 172-⁹⁻¹ згідно із Законом № 743-VIII від 03.11.2015}

{Кодекс доповнено главою 13-А згідно із Законом № 3207-VI від 07.04.2011}

У разі вчинення від імені та в інтересах юридичної особи її уповноваженою особою злочину самостійно або у співучасті до юридичної особи у випадках, визначених статтями 96-3 — 96-11 Кримінального кодексу України, застосовуються заходи кримінально-правового характеру.

Підставами для застосування до юридичної особи заходів кримінально-правового характеру є:

а) вчинення її уповноваженою особою від імені та в інтересах юридичної особи будь-якого із злочинів, передбачених у статтях 209 і 306, частинах першій і другій статті 368-³, частинах першій і другій статті 368-⁴, статтях 369 і 369-² КК України;

б) незабезпечення виконання покладених на її уповноважену особу законом або установчими документами юридичної особи обов'язків щодо вжиття заходів із запобігання корупції, що призвело до вчинення будь-якого із злочинів, передбачених у статтях 209 і 306, частинах першій і другій статті 368-³, частинах першій і другій статті 368-⁴, статтях 369 і 369-² КК України;

в) вчинення її уповноваженою особою від імені юридичної особи будь-якого із злочинів, передбачених у статтях 258-258-⁵ КК України;

г) вчинення її уповноваженою особою від імені та в інтересах юридичної особи будь-якого із злочинів, передбачених статтями 109, 110, 113, 146, 147, частинами другою — четвертою статті 159-¹, статтями 160, 260, 262, 436, 437, 438, 442, 444, 447 КК України.

Під уповноваженими особами юридичної особи розуміються службові особи юридичної особи, а також інші особи, які відповідно до закону, установчих документів юридичної особи чи договору мають право діяти від імені юридичної особи.

Злочини, передбачені статтями 109, 110, 113, 146, 147, частинами другою — четвертою статті 159-¹, статтями 160, 209, 260, 262, 306, частинами першою і другою статті 368-³, частинами першою і другою статті 368-⁴, статтями 369, 369-², 436, 437, 438, 442, 444, 447 КК України, визнаються вчиненими в інтересах юридичної особи, якщо вони призвели до отримання нею неправомірної вигоди або створили умови для отримання такої вигоди, або були спрямовані на ухилення від передбаченої законом відповідальності.

Заходи кримінально-правового характеру, у випадках, передбачених пунктами «а» і «б», можуть бути застосовані судом до підприємства, установи чи організації, крім державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, організацій, створених ними у встановленому порядку, що повністю утримуються за рахунок відповідно державного чи місцевого бюджетів, фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування, Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, а також міжнародних організацій.

Заходи кримінально-правового характеру, у випадках, передбачених пунктами «в» і «г», можуть бути застосовані судом до суб'єктів приватного та публічного права резидентів та нерезидентів України, включаючи підприємства, установи чи організації, державні органи, органи влади Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування, організації, створені ними у

встановленому порядку, фонди, а також міжнародні організації, інші юридичні особи, що створені у відповідності до вимог національного чи міжнародного права.

Якщо держава або суб'єкт державної власності володіє часткою більше 25 відсотків в юридичній особі або юридична особа знаходиться під ефективним контролем держави чи суб'єкта державної власності, то дана юридична особа несе цивільну відповідальність у повному обсязі за неправомірно отриману вигоду та шкоду, заподіяну злочином, що вчинений державою, суб'єктами державної власності або державного управління.

До юридичних осіб судом можуть бути застосовані такі заходи кримінально-правового характеру:

1) штраф;

Штраф — це грошова сума, що сплачується юридичною особою на підставі судового рішення. Суд застосовує штраф виходячи з двократного розміру незаконно одержаної неправомірної вигоди.

У разі коли неправомірну вигоду не було одержано, або її розмір неможливо обчислити, суд, залежно від ступеня тяжкості злочину, вчиненого уповноваженою особою юридичної особи, застосовує штраф у таких розмірах:

— за злочин невеликої тяжкості — від п'яти до десяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

— за злочин середньої тяжкості — від десяти до двадцяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

— за тяжкий злочин — від двадцяти до п'ятдесяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

— за особливо тяжкий злочин — від п'ятдесяти до сімдесяти п'яти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

З урахуванням майнового стану юридичної особи суд може застосувати штраф із розстрочкою виплати певними частинами строком до трьох років.

2) конфіскація майна;

Конфіскація майна полягає у примусовому безоплатному вилученні у власність держави майна юридичної особи і застосовується судом у разі ліквідації юридичної особи згідно КК України.

3) ліквідація.

Ліквідація юридичної особи застосовується судом у разі вчинення її уповноваженою особою будь-якого із злочинів, передбачених статтями 109, 110, 113, 146, 147, 160, 260, 262, 258-258-⁵, 436, 436-¹, 437, 438, 442, 444, 447 КК України.

До юридичних осіб штраф та ліквідація можуть застосовуватися лише як основні заходи кримінально-правового характеру, а конфіскація майна — лише як додатковий. При застосуванні заходів кримінально-правового характеру юридична особа зобов'язана відшкодувати нанесені збитки та шкоду в повному обсязі, а також розмір отриманої неправомірної вигоди, яка отримана або могла бути отримана юридичною особою.

Особа, яка вчинила корупційне правопорушення або правопорушення, пов'язане з корупцією, однак судом не застосовано до неї покарання або не накладено на неї стягнення у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, пов'язаними з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, або такою, що прирівнюється до цієї діяльності, підлягає притягненню до дисциплінарної відповідальності у встановленому законом порядку.

З метою виявлення причин та умов, що сприяли вчиненню корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення або невиконання вимог Закону №1700-VII в інший спосіб, за поданням спеціально уповноваженого суб'єкта у сфері протидії корупції або приписом Національного агентства рішенням керівника органу, підприємства, установи, організації, в якому працює особа, яка вчинила таке правопорушення, проводиться службове розслідування відповідно до Порядку проведення службового розслідування стосовно осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України №950 від 13 червня 2000 року.

Обмеження щодо заборони особі, звільненій з посади у зв'язку з притягненням до відповідальності за корупційне правопорушення, займатися діяльністю, пов'язаною з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування, або такою, що прирівнюється до цієї діяльності, встановлюється виключно за вмотивованим рішенням суду, якщо інше не передбачено законом.

Особа, якій повідомлено про підозру у вчиненні нею злочину у сфері службової діяльності, підлягає відстороненню від виконання повноважень на посаді в порядку, визначеному законом.

Особа, щодо якої складено протокол про адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією, якщо інше не передбачено Конституцією України і законами України, може бути відсторонена від виконання службових повноважень за рішенням керівника органу (установи, підприємства, організації), в якому вона працює, до закінчення розгляду справи судом.

У разі закриття провадження у справі про адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією, у зв'язку з відсутністю події або складу адміністративного правопорушення відстороненій від виконання службових повноважень особі відшкодовується середній заробіток за час вимушеного прогулу, пов'язаного з таким відстороненням.

Крім Закону №1700-VII до актів законодавства, що утворюють основу антикорупційного законодавства України, належать:

— Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції (Конвенцію ратифіковано Законом України №251-V від 18 жовтня 2006 року);

— Кримінальна конвенція Ради Європи про боротьбу з корупцією (Конвенцію ратифіковано Законом України №252-V від 18 жовтня 2006 року);

— Додатковий протокол до Кримінальної конвенції Ради Європи про боротьбу з корупцією (Додатковий протокол ратифіковано Законом України №253-V від 18 жовтня 2006 року);

— Цивільна конвенція Ради Європи про боротьбу з корупцією (Конвенцію ратифіковано Законом України №2476-IV від 16 березня 2005 року);

— Кримінальний кодекс України;

— Кримінальний процесуальний кодекс України;

— Кодекс України про адміністративні правопорушення;

— Закон України №1699-VII від 14 жовтня 2014 року «Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки»

— Закон України №1682-VII від 16 вересня 2014 року «Про очищення влади»;

— Закон України №1698-VII від 14 жовтня 2014 року «Про Національне антикорупційне бюро України»;

— Закон України №1697-VII від 14 жовтня 2014 року «Про прокуратуру»;

— Закон України №580-VIII від 02 липня 2015 року «Про Національну поліцію»;

— Закон України №889-VIII від 10 грудня 2015 року «Про державну службу»;

— Закон України №1702-VII від 14 жовтня 2014 року «Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення»;

— Постанова Кабінету Міністрів України №265 від 29 квітня 2015 року «Про затвердження Державної програми щодо реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційної стратегії) на 2015-2017 роки»;

— Постанова Кабінету Міністрів України №706 від 04 вересня 2013 року «Питання запобігання та виявлення корупції»;

— Постанова Кабінету Міністрів України №563 від 16 жовтня 2014 року «Деякі питання реалізації Закону України «Про очищення влади»»;

— Постанова Кабінету Міністрів України №1195 від 16 листопада 2011 року «Про затвердження Порядку передачі дарунків, одержаних як подарунки державі, Автономній Республіці Крим, територіальній громаді, державним або комунальним установам чи організаціям»;

— Постанова Кабінету Міністрів України №140 від 25 березня 2015 року «Про затвердження Порядку організації та проведення конкурсу з формування Громадської ради при Національному агентстві з питань запобігання корупції»;

— Постанова Кабінету Міністрів України №171 від 25 березня 2015 року «Про затвердження Порядку проведення спеціальної перевірки стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, та посад з підвищеним корупційним ризиком, і внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України»;

— Наказ Міністерства фінансів України №1100 від 03 листопада 2014 року «Про затвердження Порядку проведення перевірки достовірності відомостей, передбачених пунктом 2 частини п'ятої статті 5 Закону України «Про очищення влади», та форми висновку про результати такої перевірки»;

— Наказ Міністерства юстиції України №383/5 від 18 березня 2015 року «Деякі питання проведення антикорупційної експертизи»;

— Наказ Міністерства юстиції України №1380/5 від 23 червня 2010 року «Про затвердження Методології проведення антикорупційної експертизи»;

— Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції №2 від 17 червня 2016 року «Про затвердження Переліку посад з високим та підвищеним рівнем корупційних ризиків»;

— Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції №3 від 10 червня 2016 року «Про функціонування Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування»

— Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції №5 від 09 червня 2016 року «Про затвердження Порядку оформлення протоколів про адміністративні правопорушення та внесення приписів Національним агентством з питань запобігання корупції».

Наведений перелік не є вичерпним і включає лише основні нормативно-правові акти у сфері запобігання корупції.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про запобігання корупції

(Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 49, ст.2056)

{Із змінами, внесеними згідно із Законами
№ 77-VIII від 28.12.2014, ВВР, 2015, № 11, ст.75
№ 198-VIII від 12.02.2015, ВВР, 2015, № 17, ст. 118
№ 576-VIII від 02.07.2015, ВВР, 2015, № 36, ст.360
№ 595-VIII від 14.07.2015, ВВР, 2015, № 37-38, ст.366
№ 597-VIII від 14.07.2015, ВВР, 2015, № 35, ст.343
№ 631-VIII від 16.07.2015, ВВР, 2015, № 39, ст.376
№ 679-VIII від 15.09.2015, ВВР, 2015, № 46, ст.414
№ 731-VIII від 08.10.2015, ВВР, 2015, № 49-50, ст.449
№ 766-VIII від 10.11.2015, ВВР, 2015, № 52, ст.482
№ 794-VIII від 12.11.2015, ВВР, 2016, № 6, ст.55
№ 928-VIII від 25.12.2015, ВВР, 2016, № 5, ст.54
№ 1022-VIII від 15.03.2016, ВВР, 2016, № 13, ст.146}

{У тексті Закону слова «Національне агентство з цінних паперів та фондового ринку» в усіх відмінках замінено словами «Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку» у відповідному відмінку згідно із Законом № 198-VIII від 12.02.2015}

Цей Закон визначає правові та організаційні засади функціонування системи запобігання корупції в Україні, зміст та порядок застосування превентивних антикорупційних механізмів, правила щодо усунення наслідків корупційних правопорушень.

Розділ I ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

1. У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:

антикорупційна експертиза — діяльність із виявлення в нормативно-правових актах, проектах нормативно-правових актів положень, які самостійно чи у поєднанні з іншими нормами можуть сприяти вчиненню корупційних правопорушень або правопорушень, пов'язаних з корупцією;

пряме підпорядкування — відносини прямої організаційної або правової залежності підлеглої особи від її керівника, в тому числі через вирішення (участь у вирішенні) питань прийняття на роботу, звільнення з роботи, застосування заохочень, дисциплінарних стягнень, надання вказівок, доручень тощо, контролю за їх виконанням;

близькі особи — особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом і мають взаємні права та обов'язки із суб'єктом, зазначеним у частині першій статті 3 цього Закону (крім осіб, взаємні права та обов'язки яких із суб'єктом не мають характеру сімейних), у тому числі особи, які спільно проживають, але не перебувають у шлюбі, а також — незалежно від зазначених умов — чоловік, дружина, батько, мати, вітчим, мачуха, син, дочка, пасинок, падчерка, рідний брат, рідна сестра, дід, баба, прадід, прабаба, внук, внучка, правнук, правнучка, зять, невістка, тесть, теща, свекор, свекруха, усиновлювач чи усиновлений, опікун чи піклувальник, особа, яка перебуває під опікою або піклуванням згаданого суб'єкта;

корупційне правопорушення — діяння, що містить ознаки корупції, вчинене особою, зазначеною у частині першій статті 3 цього Закону, за яке законом встановлено кримінальну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність;

корупція — використання особою, зазначеною у частині першій статті 3 цього Закону, наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, зазначеній у частині першій статті 3 цього Закону, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з

З М І С Т

— ВВЕДЕННЯ	3
— Закон України №1700-VII від 14 жовтня 2014 року «Про запобігання корупції»	23
— Закон України №1698-VII від 14 жовтня 2014 року «Про Національне антикорупційне бюро»	75
— Закон України №1682-VII від 16 вересня 2014 року «Про очищення влади»	103
— Закон України №1699-VII від 14 жовтня 2014 року «Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки»	113
— Закон України №889-VIII від 10 грудня 2015 року «Про державну службу»	130
— Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції	181
— Закон України №251-V від 18 жовтня 2006 року «Про ратифікацію Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції»	212
— Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією	213
— Закон України №252-V від 18 жовтня 2006 року «Про ратифікацію Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією»	223
— Додатковий протокол до Кримінальної конвенції Ради Європи про боротьбу з корупцією	224
— Закон України №253-V від 18 жовтня 2006 року «Про ратифікацію Додаткового протоколу до Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією»	227
— Цивільна конвенція про боротьбу з корупцією	228
— Закон України №2476-IV від 16 березня 2005 року «Про ратифікацію Цивільної конвенції про боротьбу з корупцією»	233
— Постанова Кабінету Міністрів України №265 від 29 квітня 2015 року «Про затвердження Державної програми щодо реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційної стратегії) на 2015-2017 роки»	234
— Постанова Кабінету Міністрів України №1195 від 16 листопада 2011 року «Про затвердження Порядку передачі дарунків, одержаних як подарунки державі, Автономній Республіці Крим, територіальній громаді, державним або комунальним установам чи організаціям»	271
— Постанова Кабінету Міністрів України №140 від 25 березня 2015 року «Про затвердження Порядку організації та проведення конкурсу з формування Громадської ради при Національному агентстві з питань запобігання корупції»	274
— Постанова Кабінету Міністрів України №171 від 25 березня 2015 року «Про затвердження Порядку проведення спеціальної перевірки стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, та посад з підвищеним корупційним ризиком, і внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України»	277
— Постанова Кабінету Міністрів України №563 від 16 жовтня 2014 року «Деякі питання реалізації Закону України «Про очищення влади»	288
— Постанова Кабінету Міністрів України №706 від 04 вересня 2013 року «Питання запобігання та виявлення корупції»	306
— Наказ Міністерства фінансів України №1100 від 03 листопада 2014 року «Про затвердження Порядку проведення перевірки достовірності відомостей, передбачених пунктом 2 частини п'ятої статті 5 Закону України «Про очищення влади», та форми висновку про результати такої перевірки»	311
— Наказ Міністерства юстиції України №383/5 від 18 березня 2015 року «Деякі питання проведення антикорупційної експертизи»	320
— Наказ Міністерства юстиції України №1380/5 від 23 червня 2010 року «Про затвердження Методології проведення антикорупційної експертизи»	323
— Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції №2 від 10 червня 2016 року «Про початок роботи системи подання та оприлюднення декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування»	344
— Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції №2 від 17 червня 2016 року «Про затвердження Переліку посад з високим та підвищеним рівнем корупційних ризиків»	345
— Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції №3 від 10 червня 2016 року «Про функціонування Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування»	347
— Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції №5 від 09 червня 2016 року «Про затвердження Порядку оформлення протоколів про адміністративні правопорушення та внесення приписів Національним агентством з питань запобігання корупції»	381
— Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції №1 від 18 серпня 2016 року «Про внесення змін до деяких рішень Національного агентства з питань запобігання корупції щодо функціонування Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування»	390

Примітка: міжнародні конвенції, закони, постанови Кабінету Міністрів України, накази Міністерства юстиції України, Міністерства фінансів України, рішення Національного агентства з питань запобігання корупції, які наведені в даному посібнику, використані з офіційних сайтів Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Міністерства юстиції України, Міністерства фінансів України, Національного агентства з питань запобігання корупції.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

ЗАКОНОДАВСТВО

ПРАКТИЧНИЙ ПОСІБНИК

СТАНОМ НА 14 БЕРЕЗНЯ 2017 РОКУ

Підписано до друку 10.03.2017. Формат 60x84 1/8.
Друк офсетний. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Умовн. друк. арк. 44,10.

ТОВ «Центр учбової літератури»
вул. Лаврська, 20 м. Київ

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 2458 від 30.03.2006 р.